

Chapter: 10

Q.1 बहुपर्यायी प्रश्न (कृति) (Any Two)

2

- प्रक्षेपकाचा आराखडा यानुसार ठरतो.
अ. उपग्रहाचे वजन ब. उपग्रहकक्षेचा प्रकार
क. दोन्ही (अ) आणि (ब) ड. वरीलपैकी एकही नाही
- मुक्तिवेगाचे सूत्र आहे
अ. $V_{esc} = \sqrt{\frac{2GM}{R}}$ ब. $V_{esc} = \sqrt{\frac{2G}{R}}$
क. $V_{esc} = \sqrt{\frac{2M}{R}}$ ड. वरीलपैकी एकही नाही.
- डिस्कव्हरी यानातून प्रथम खालील पैकी कोणत्या अंतरावीराने प्रवास केला.
अ. कल्पना चावला ब. राकेश वर्मा क. सुनिता विल्यम्स ड. नील आर्मस्ट्रॉंग
- युरी गागारीन अवकाशयानातून अवकाशात कधी परिक्रमा केली?
अ. 1965 ब. 1960 क. 1961 ड. 1970
- उपग्रह प्रक्षेपकाचे कार्य यावर आधारित आहे.
अ. न्यूटनचा गतिविषयक पहिला नियम ब. न्यूटनचा गतिविषयक दुसरा नियम
क. न्यूटनचा गतिविषयक तिसरा नियम ड. वरीलपैकी एकही नाही

Q.2 सहसंबंध ओळखा. (Any Three)

3

- IRS : Indian Remote Sensing Satellite :: IRNSS :
- GSAT : :: GSLV : उपग्रह प्रक्षेपक.
- चंद्र : नैसर्गिक उपग्रह :: : कृत्रिम उपग्रह स्पुटनिक.
- Edusat : शिक्षण :: : दिशादर्शन.
- INSAT : हवामानाचा अंदाज वर्तवणे :: IRNSS :

Q.3 जोडी जुळवा.

5

'अ' गट	'ब' गट
i. मध्यम कक्षा	क. > 35780 km
ii. निम्न कक्षा	ख. 2000 km ते 35780 km
	ग. 180 km ते 2000 km
'अ' गट	'ब' गट
i. IRNSS	क. दूरसंचार
ii. INSAT	ख. शिक्षण
	ग. भौगोलिक स्थान अत्यंत अचूक निश्चित करणे.
'अ' गट	'ब' गट
i. GSAT	क. Geosynchronous Satellite Launch Vehicle
ii. GSLV	ख. Geosynchronous Satellite

	ग. Polar satellite launch vehicle
--	-----------------------------------

4	'अ' गट	'ब' गट
	i. IRS	क. शिक्षण
	ii. EDUSAT	ख. भौगोलिक स्थान अत्यंत अचूक निश्चित करणे.
		ग. नैसर्गिक संसाधनांचे नियंत्रण व व्यवस्थापन आणि आपत्ती व्यवस्थापन.

5	'अ' गट	'ब' गट
	i. INSAT	क. Indian Remote Sensing Satellite
	ii. IRS	ख. Polar Satellite Launch Vehicle
		ग. Indian National Satellite

Q.4 ओघतक्ता पूर्ण करणे.

2

1	IRNSS
	INSAT	हवामानाचा अभ्यास व अंदाज
	IRS	पृथ्वी निरीक्षण

Q.5 गणितीय उदाहरणे सोडविणे.

3

- 1 पृथ्वीच्या पृष्ठभागापासून 35780 km उंचीवर प्रस्थापित उपग्रहाचा विशिष्ट वेग 3.08 Km/s असेल, तर त्या उपग्रहाला पृथ्वीची एक परिक्रमा करण्यासाठी किती अवधी लागेल?

Q.6 प्रश्नाचे उत्तर विस्तृत स्वरूपात लिहिणे.(Any One)

5

- 1 इस्तो ने बनविलेल्या एका उपग्रह प्रक्षेपकाचा बाह्य आराखडा आकृतीसह स्पष्ट करा.
- 2 उच्च कक्षा उपग्रह यावर सविस्तर टीप लिहा.

